

Development of a Program to Promote the Ability to Organize Teaching and Learning at the Lower Secondary Level for Monks Teaching Morality

Rangsithi Vihokhern

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

E-mail: Rangsit34589@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4452-0378>

Received 14/07/2024

Revised 15/08/2024

Accepted 11/09/2024

Abstract

Background and Aims: n-school morality teaching monks are part of the important mission of academic services that aim to be a center for providing academic services in Buddhism with quality, standards, and results in children and youth having true knowledge of Buddhism and morality. The objectives of this research are: 1) to develop a program to promote the ability to manage teaching and learning and 2) to study the results of using the program to promote the ability to manage teaching and learning at the lower secondary level for morality teaching monks.

Methodology: The research and development process is divided into 2 phases: Phase 1: To study the basic information and development of a program to promote teaching and learning ability and Phase 2: To experiment with the program to promote the ability to organize teaching and learning among sample groups in Phase 1, including the sample groups used in Phase 1 of the research to study basic information. The sample group consisted of moral teaching monks under the Buriram Secondary Educational Service Area Office. The sample size was determined according to the Krejcie and Morgan table of 214 monks and the sample group used in the interviews, numbering 20 people, was obtained by purposive sampling. The sample group was used in phase 2 of the research to test the program, numbering 30 people. The tools used to collect data include questionnaires, interviews, conformity and suitability assessments, tests, and satisfaction questionnaires. Statistics for data analysis include percentages, means, standard deviations, and t-test dependent statistics.

Results: The results of the research found that 1) The present condition and the need to increase the learning management ability of morality teaching monks are at a moderate level, with the need to enhance competency, namely self-study and workshops. The program to increase the learning management ability of the moral monks consists of 5 components: (1) principles of the program (2) aims of the program (3) content and activities of the program (4) formats and activities used in the program, and (5) measurement and evaluation. 2) The program evaluation results found that it was appropriate. It has the highest level of usefulness and feasibility in every aspect. 3) Results of using the developed program. The test scores for learning management knowledge after development were significantly higher than before development at the .01 level. The level of competency in learning management after

participating in the development program was at the highest level, and was at the highest level of satisfaction in participating in the program. **Conclusion:** The present condition and the need to increase the learning management ability of morality teaching monks are at a moderate level, with the need to enhance competency, namely self-study and workshops. Those who receive development have knowledge in learning management. After development was significantly higher than before development at the .01 level. There was a level of competency in learning management. at the highest level and were at the highest level of satisfaction in participating in the program

Keywords: Morality teaching monks, Ability promotion program, Learning management

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับ พระสอนศีลธรรม

รังสิทธิ วิหคเหิน

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจงานที่สำคัญด้านการบริการวิชาการที่มุ่งเป็นศูนย์กลางการให้บริการวิชาการ ด้านพระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาคุณธรรมอย่างแท้จริง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน 2) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสอนศีลธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชีและมอร์แกน จำนวน 214 รูป และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อทดลองใช้โปรแกรมฯ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม แบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัย: 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการเพิ่มความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะ ด้วยการศึกษาด้วยตนเอง และการอบรมเชิงปฏิบัติการ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของโปรแกรม (2) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม (3) เนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรม (4) รูปแบบและกิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรม (5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินโปรแกรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3) ผลการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ คะแนนการทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ หลังการเข้าร่วมโปรแกรม พัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผล: สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการพัฒนาความสามารถด้วยวิธีการการศึกษาด้วยตนเอง และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: พระสอนศีลธรรม; โปรแกรมส่งเสริมความสามารถ; การจัดการเรียนรู้

บทนำ

การปฏิบัติการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีปัญหามากมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียนจากการศึกษาความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ด้านเนื้อหาและหลักสูตร รองลงมาได้แก่ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ส่วนการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน ลำดับความถี่มากไปหาน้อย พบว่า ควรจัดหลักสูตรที่ให้กระตือรือร้นเหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้น มีความเป็นเอกภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน พร้อมทั้งมีคู่มือครูที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน ข้อสอบ แผนการสอน แนวการสอน ควรจัดให้มีหลักสูตร การผลิตและการใช้สื่อสำหรับครูพระ โดยครูพระที่เข้าไปสอนในโรงเรียนจะต้องผ่านการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว และจัดอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์สอนจากผู้มีประสบการณ์ เช่นการสาธิตการสอน โดยครูต้นแบบ เป็นต้น เพื่อแนะนำถวายความรู้ด้านการสอน และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ (พระอุดมเกียรติ วิสุทธิธำโร. 2555) บทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบปัญหาอุปสรรคตามหน้าที่และบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ ด้านการศึกษาหลักสูตรยังไม่เข้าใจหลักสูตรที่อบรม ด้านการสอนขาดความรู้เทคนิควิธีการสอน การเขียนแผนการสอน สื่อการสอนไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ขาดการพัฒนาผลิตสื่อการสอน สอดคล้องกับพระสมุทร อมร ปากโรและคณะ (2561) ที่ได้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหา และอุปสรรค คือ พระสอนศีลธรรมขาดเทคนิคการจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย กิจกรรมไม่น่าสนใจ ข้อเสนอแนะ คือ พระสอนศีลธรรมต้องมีการรักในการสอน มีการทำแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการสอน และควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรม เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการทำกิจกรรมและต้องพัฒนากิจกรรมอยู่เสมอ และ พระอธิการสัมผัส สอนจิตโต และคณะ. (2564) ได้การศึกษาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมตามหลักกัลยาณมิตรตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ด้านหลักสูตร พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง จึงควรวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ และต้องมีนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานทุกรูป 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความสามารถในการสร้างความสนใจในขณะปฏิบัติการสอน ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควร ขาดการประสานงานระหว่างครูผู้สอนในรายวิชาพระพุทธศาสนา จึงควรสอนแบบผ่อนคลายไม่ควรสอนแต่ธรรม แต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ควรมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนธรรมมากยิ่งขึ้น 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พระสอนศีลธรรมยังขาดความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ ขาดความรู้ในการใช้สื่อความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน จึงควรจัดอบรมวิธีการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับพระสอนศีลธรรมด้วย และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนนการวิเคราะห์ข้อสอบ จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา และควรมีการประเมินผลการเรียนการสอนอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่ามี ผลลัพธ์มากน้อยเพียงใด

จากสภาพปัญหาของพระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนดังกล่าวแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าพระสอนศีลธรรมมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนา ให้ได้รับความรู้ด้านวิธีสอนศีลธรรม สิ่งที่จะปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ต่อการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และสืบเนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นส่วนงานที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และมีแผนในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนารูปแบบ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอนให้กับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศ ทั้งด้านทักษะการสอนศีลธรรม และมีนโยบายให้พระสอนศีลธรรมต้องได้รับการฝึกอบรมพัฒนาวิธีสอนให้หลากหลาย ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมที่ได้มาตรฐานและเป็นต้นแบบจึงมีความสำคัญและควรพัฒนาให้มีขึ้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาวิธีสอนศีลธรรม นำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนของพระสอนศีลธรรม ให้เป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับพระสอนศีลธรรม
2. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู

ครูมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ตลอดจนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาครูว่าเป็นการดำเนินการ ส่งเสริม ให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผลการ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สมาน รังสิโยภักดิ์, 2551; จารึก ทองฤกษ์ (2552) อีกทั้งครูเป็นยังภูมิปัญญาที่สำคัญ ในการพัฒนาผู้เรียน ครูต้องเป็นตัวทวีคูณในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของครูต้องเปลี่ยน จากผู้บอกความรู้ (Telling, Talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (Process) คิดค้นหาความรู้ ด้วยตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก สะดวก (Facilitator) เป็นผู้เตรียมประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง (พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ และคณะ, 2551)

วิธีการพัฒนาครู

การพัฒนาครูสามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งล้วนแต่มีความมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการทำงานของครูโดยการเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมในการทำงานของครูมีผู้กำหนดวิธีการพัฒนาครูไว้ดังนี้ วิธีการพัฒนาครูเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แบ่งเป็น 3 วิธี คือ 1. การฝึกอบรม (Training) 2. การศึกษา (Education) 3. การพัฒนาตนเอง (Development) (Nadler และ Wiggs (1989) Spark (1999) กล่าวว่าวิธีการพัฒนาครูเป็นการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วย 7 รูปแบบดังนี้ 1) การฝึกอบรม (Training model) 2)

รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (Observation/assessment Model) 3) รูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (Involvement in a Development Improvement Process Model) 4) รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม (Study Groups Model) 5) รูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยปฏิบัติการ (Inquiry/action Research Model) 6) รูปแบบการพัฒนาตนเอง (Individually Guided Activities Model) และ 7) รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring Model) และ Fullen และ Hargreaves (1992) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาครูเป็นกิจกรรม การพัฒนา บุคลากรหรือการพัฒนาบุคคล (Individual Development) สามารถกระทำได้ด้วย 1. การฝึกอบรม (Training) 2. การศึกษา (Education) และ 3. การพัฒนาตนเอง (Development)

2. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของโปรแกรมจากนักการศึกษาหลายท่านพบว่า มีแนวคิดดังนี้

สุวิมล ร่องวาณิช (2559) ได้นำเสนอไว้ว่า โปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครู หมายถึง ระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้นำเสนอความหมายของโปรแกรม หรือบทเรียน แบบโปรแกรม หมายถึง เอกสาร สิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วย ชุดคำสั่ง เนื้อหาสาระ คำถาม คำตอบ ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ ทดลองตอบคำถาม รู้ผลคะแนนหรือผลการประเมินของ แต่ละแบบฝึกหัดได้ในทันทีที่ทำแบบฝึกหัดเสร็จ ผู้เรียนสามารถใช้บทเรียนรูปแบบนี้ในการเรียนหรือทบทวนสาระความรู้ได้ตามความสามารถและตามเวลาที่ต้องการของตนเอง บทเรียนดังกล่าวอาจจะ เป็นเอกสาร หนังสือ หรืออยู่ในรูปชุดการเรียน ซึ่งสามารถใช้หรือเรียกใช้จากระบบคอมพิวเตอร์ก็ได้

ประสาธ เนืองเฉลิม (2560) ได้นำเสนอว่า โปรแกรม หมายถึง โปรแกรม การสอนต้องศึกษา รายละเอียดของแนวทางการจัดประสบการณ์ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบ วิเคราะห์ ปัญหาที่มีผลกระทบ ศึกษา แหล่งข้อมูล มีการวางแผนขั้นตอนดำเนินการและการประเมินโปรแกรม เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และเป็นแนวทางในการช่วยพัฒนาโปรแกรมต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาจิรวัฒน์ กนตวณโณและคณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมมีปัญหาด้านการฝึกอบรม ด้านการผลิตสื่อ การใช้สื่อขาดเทคนิควิธีการสอน ขาดความรู้ในการผลิตสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปาง โดยภาพรวมแล้วทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่า ควรได้รับการแก้ไขรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปางดังนี้ ประการแรก ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ กำหนดเกณฑ์คัดเลือก “พระต้นแบบ” เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาพระสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดระบบการสอนให้มีความชัดเจน และสนับสนุนให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประการที่สอง ด้านการศึกษา ได้แก่ ระดมผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญจัดทำคู่มืออย่างเป็นระบบและติดตามให้มีความรู้ในการผลิตสื่อ เทคนิควิธีการสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันต่อความต้องการของผู้เรียน ประการสุดท้าย ด้านการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมให้ปรากฏชัดเจนสามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้

ของผู้เรียนศีลธรรมโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเพิ่มพูนความรู้ และสามารถสอบธรรมศึกษาทั้งนักธรรม ตรี โท เอก มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

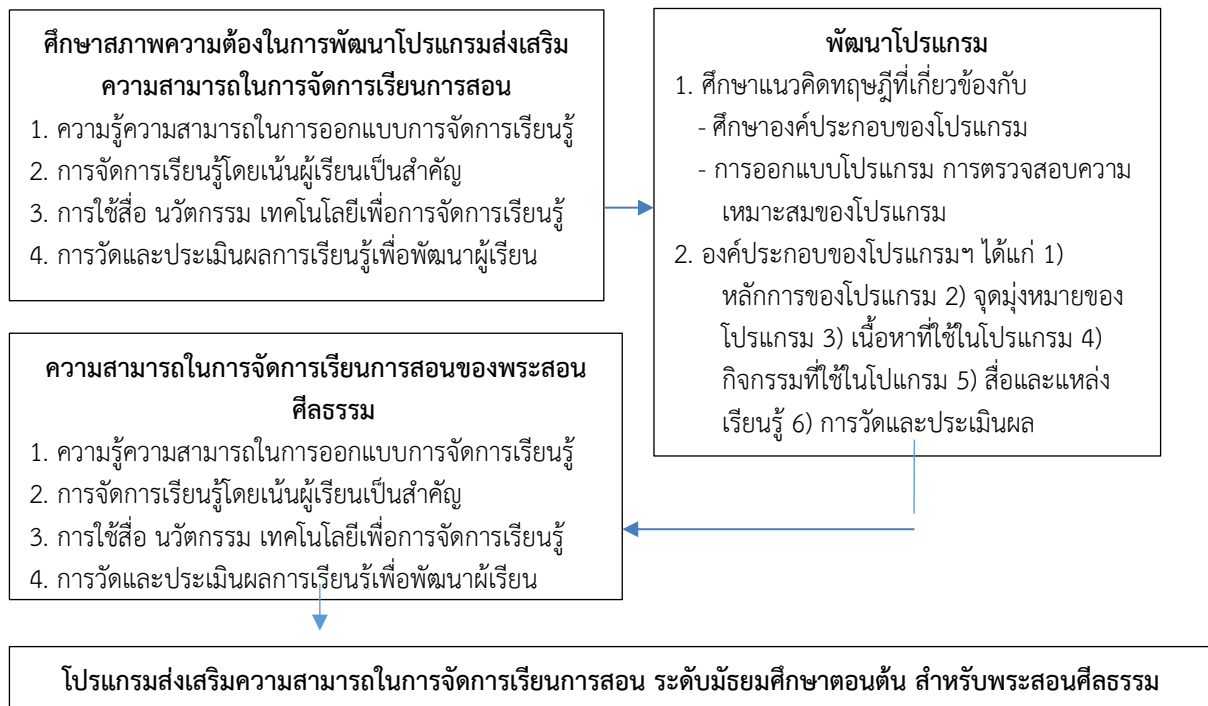
พระมหาสุรารุ สรารุโธ (แสงสี) (2562) ได้พัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 พบว่า ปัจจัยด้านประเภทของศักยภาพ ในการทำงาน กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r=0.940$, $p\text{-value}= 0.000$) และ ปัจจัยด้านภาวนา 4 กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.941$, $p\text{-value}= 0.000$) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาการสอน ได้แก่ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ในรอบปีการศึกษา การพัฒนาผู้สอนให้ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 2) ด้านวิธีการสอน ได้แก่ การกำหนดห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะเก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้านำประปา เป็นต้น 3) ด้านการใช้สื่อการสอน ได้แก่ การนำหลักธรรมเข้ามาประยุกต์กับการสอน จัดการเรียนรู้โดยมี สื่อ วัสดุ คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอน จัดการเรียนรู้โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันประยุกต์ใช้ในการสอน 4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนากิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติ เป็นกิจกรรมหลักของการเรียนการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ การเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในด้านทักษะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้พระสอนศีลธรรมในด้านการวัดผลและประเมินผลจากแฟ้มงานสะสม

ปณิดา บุราณมัย (2563) ได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล จากการประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

พระปลัด นนทณัฐ ศฤงคาร (2564) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ฯ พบว่า 1) มีความต้องการการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุกสำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ฯ พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) เนื้อหา (4) โครงสร้าง (5) กิจกรรมการเรียนรู้ (6) สื่อการสอน (7) การวัดและประเมินผล มีหน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ ภาคทฤษฎี จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) รู้หลักเชิงรุก 2) ประยุกต์หลักธรรม 3) การวัดและประเมินผล 4) สื่อสอนธรรม 5) ออกแบบสร้างสรรค์ 6) สอนสร้างสุข และหน่วยการเรียนรู้ ภาคปฏิบัติ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 7) ออกแบบการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม 8) การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกประยุกต์หลักธรรม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ฯ พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนฯ ของพระสอนศีลธรรมหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม 2) พระสอนศีลธรรมมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสูงขึ้นทุกด้าน 3)

พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ฯ ของพระสอนศีลธรรมสูงขึ้นทุกด้าน 4) ความพึงพอใจของพระสอนศีลธรรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา อยู่ในระดับมาก และ 5. ผลการรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ฯ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม มีขอบเขตการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 สร้างและพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร คือ พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 482 รูป

1.2 ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางจี้และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554). ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 รูป

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้สอนที่สอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี

1.4 ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้โปรแกรม พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่การสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ได้แก่

1.1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2. แบบสอบถามระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.3. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.4. แบบประเมินโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 ได้แก่

2.1. แบบทดสอบความรู้ เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก

2.2. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาจากแหล่งข้อมูล เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ร่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2. แบบสอบถามระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้

2.3. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.4. แบบประเมินโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.5. แบบทดสอบความรู้ เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก

2.6. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจให้คำแนะนำ และดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) แล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน

30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) พบว่า

4.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน แบบกึ่งโครงสร้าง ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4.2 แบบสอบถามระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

4.3 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรมได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

4.4 แบบประเมินโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรมได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

4.5 แบบทดสอบความรู้ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

4.6. แบบสอบถามความพึงพอใจ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

5. พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยในการให้ข้อมูลในการวิจัย

2) ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูล จากผลการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาโปรแกรมฯ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ นำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมฯ รวมทั้งวัดและประเมินผลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5). การทดสอบวัดความรู้ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลการทดสอบระหว่างก่อนการพัฒนากับหลังการพัฒนา โดยใช้ t-test (Dependent Sample)

6). ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7). ความพึงพอใจ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ โดยใช้ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการประเมิน	สภาพปัจจุบัน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	3.49	0.79	ปานกลาง
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.50	0.72	ปานกลาง
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.49	0.83	ปานกลาง
ด้านการวัดและประเมินผล	3.46	0.42	ปานกลาง
โดยรวม	3.49	0.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$; SD.= 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$; SD.= 0.72) ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$; SD.= 0.79) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$; SD.= 0.83) และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$; SD.= 0.42)

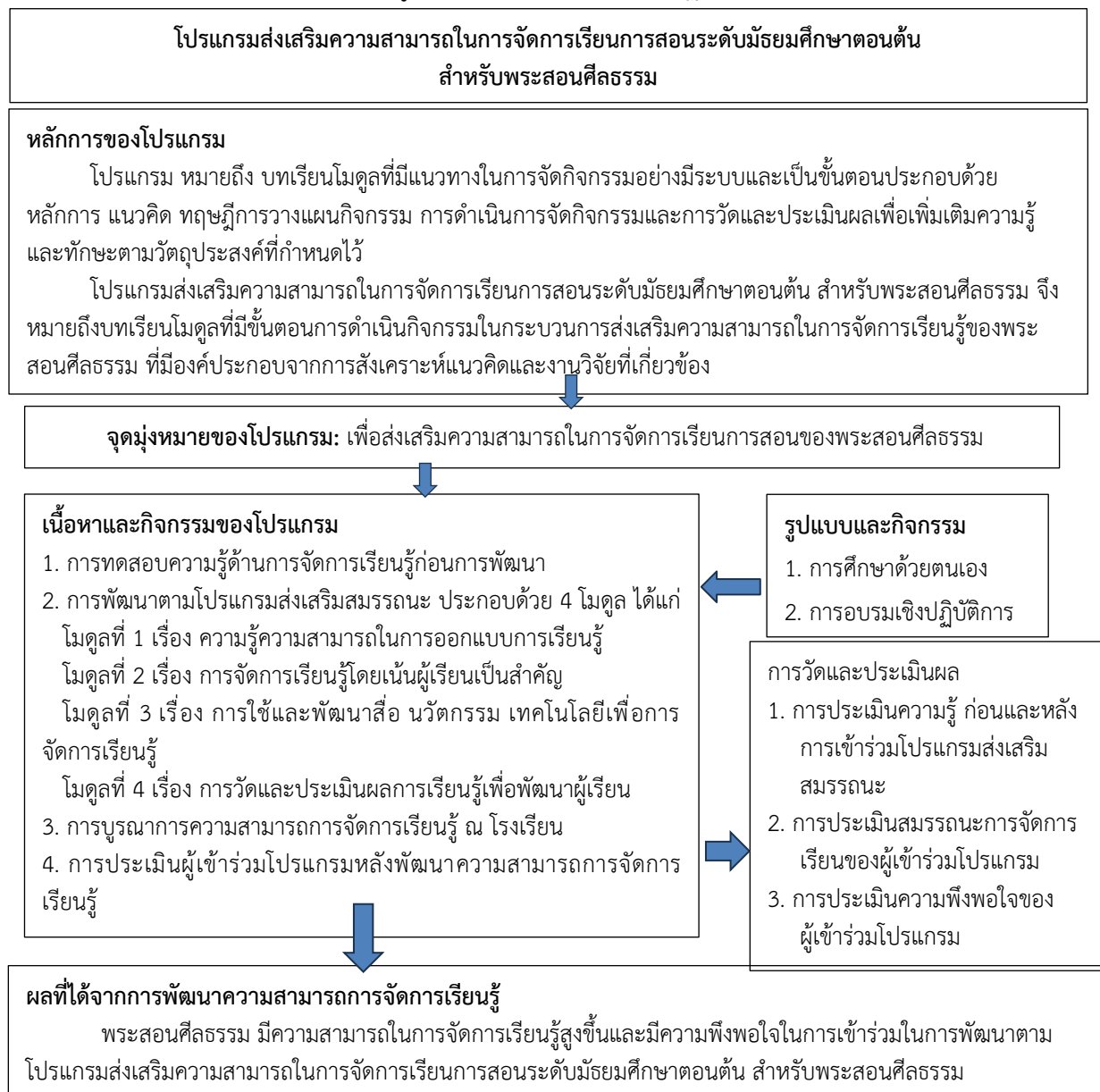
ผลการวิเคราะห์ความต้องการวิธีการเสริมสร้างความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการวิธีการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	ความถี่ (n=214)	ร้อยละ	ลำดับความต้องการ
1. การฝึกอบรม	121	56.54	1
2. การศึกษาด้วยตนเอง	110	51.40	2
3. การศึกษาต่อ	50	23.36	4
4. การประชุมปฏิบัติการ	95	44.39	3
5. ศึกษากับพี่เลี้ยง	30	14.02	5
6. การให้คำปรึกษา	23	10.75	6

จากตารางที่ 2 พบว่า วิธีการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะได้มากกว่า 1 วิธี พบว่า พระสอนศีลธรรมต้องการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้การฝึกอบรม จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 56.54 รองลงมาคือการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 การอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 44.39

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ซึ่งได้ข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการสนทนากลุ่มมาพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเป็นประโยชน์	4.73	0.48	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสม	4.80	0.33	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้	4.80	0.57	มากที่สุด
ด้านความถูกต้อง	4.76	0.47	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.76	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกันตามลำดับ แสดงว่าโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 ผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการพัฒนา ผู้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม โดยทำการทดสอบความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ก่อนและหลังพัฒนา โดยใช้แบบทดสอบความรู้ ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดปรากฏดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการพัฒนาตามโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม

แหล่งความแปรปรวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
คะแนนทดสอบความรู้					
ก่อนการพัฒนา	12.57	1.55	35.73	29	.00**
หลังการพัฒนา	26.53	1.48			

หมายถึง **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรมส่งเสริมความสามารถ การจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม หลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ดังปรากฏตาราง 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการพัฒนา

รายการประเมิน	ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	4.75	0.79	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.66	0.57	มากที่สุด
3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.70	0.63	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.68	0.77	มากที่สุด
รวม	4.70	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$;S.D.= 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$;S.D.= 0.79) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.70$;S.D.= 0.63) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.68$;S.D.= 0.77) และ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.66$;S.D.= 0.57)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ ของพระสอนศีลธรรม ปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหาของโปรแกรมฯ	4.61	0.25	มากที่สุด
2. ด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม	4.50	0.56	มาก
3. ด้านสื่อและเทคนิคของการฝึกอบรม	4.60	0.50	มากที่สุด
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.56	0.45	มากที่สุด
5. ด้านวิทยากร	4.59	0.51	มากที่สุด
6. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.58	0.50	มากที่สุด
โดยรวมทุกด้าน			

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม โดยรวมทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.25) ด้านสื่อและเทคนิคของการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.50) ด้านวิทยากร ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.51) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.50) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.45) และด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.56)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษารองคประกอบและระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบ การเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะ คือ การศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study Method) การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 3) เนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรม 4) รูปแบบและกิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรม 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ด้านความเป็นไปได้ของโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ ด้านความถูกต้องของโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ และด้านความเหมาะสมของโปรแกรมส่งเสริม โดยผลประเมินการจัดทำคู่มือการใช้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการนำโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ไปใช้ ส่งผลให้พระสอนศีลธรรมมีคะแนนการทดสอบ ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ หลังการเข้าร่วมโปรแกรม พัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาที่อยู่ในระดับปานกลาง และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม โดยรวมทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.25) ด้านสื่อและเทคนิคของการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.50) ด้านวิทยากร ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.51) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.50) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.45) และด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.56)

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและระดับความสามารถด้านการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม พบว่า สภาพปัจจุบันของความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจ

เนื่องจาก สอดคล้องกับ ไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ที่ได้พัฒนาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี การวิเคราะห์ผู้เรียน การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี การวิเคราะห์ผู้เรียน การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี การวิเคราะห์ผู้เรียน การวัด และ ประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2565) ได้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้ ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ พระมหาจิรวัฒน์ กนตวณโณและคณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมมีปัญหาด้านการฝึกอบรม ด้านการผลิตสื่อ การใช้สื่อขาดเทคนิควิธีการสอน ขาดความรู้ในการผลิตสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปาง โดยภาพรวมแล้วทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ Padagas (2019) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

2. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม

2.1 ผลการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมส่งเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดมุ่งหมายของโปรแกรม 3) เนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรม 4) รูปแบบและกิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรม 5) การวัดและประเมินผล โดยมีรายละเอียดเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบการพัฒนาประกอบด้วยกิจกรรม 4 โมดูล ได้แก่ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี 4) การวัดและประเมินผล โดยมี

วิธีการพัฒนา ได้แก่ 1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 2) การฝึกอบรม ผลการประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องของโปรแกรม โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของปนิดา บุราณมัย (2563) ที่ได้พัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ ประกอบด้วยเหตุผลและความ จำเป็นในการสร้าง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นจาก การใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล สอดคล้องกับไฉไลศรี เพชร ใต้ (2563) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) โปรแกรมเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และ 2) คู่มือการใช้โปรแกรม องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การวางแผนและวิธีพัฒนา และ 5) การประเมินผล โดยมีวิธีการพัฒนา ได้แก่ 1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การประชุมเชิง ปฏิบัติการ 3) การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน 4) การศึกษาดู งาน 5) การบูรณาการแบบสอดแทรก กับการปฏิบัติงาน 6) การใช้โรงเรียนเป็นฐาน 7) การนิเทศ 8) ระบบพี่ เลี้ยงและการสอนแนะ ผลการ ประเมินโปรแกรม อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม มีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาและผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน และมีคะแนนการทดสอบ ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อน การพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ หลังการเข้าร่วม โปรแกรม พัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เป็นเพราะโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการ จัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบ ตัวชี้วัดต่าง ๆ การวิเคราะห์หาความต้องการในการพัฒนาจากพระสอนศีลธรรม เพื่อนำ ความต้องการในการพัฒนามาออกแบบโปรแกรม ตลอดจน การนำโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการ จัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผ่าน กระบวนการหาคุณภาพโดยการตรวจสอบความเหมาะสมและค่าดัชนีความสอดคล้องต่าง ๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ มาแล้วเป็นอย่างดี จนกระทั่งนำมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อพัฒนาเสริมสร้างพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงทำให้คะแนนหลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การ ประเมินความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา ก่อนการพัฒนาโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 12.90 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 43.00 และมีคะแนนหลัง การพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 27.66 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 92.20 และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุก คน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่าง ของคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนนหลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนา

2.3 ผู้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม มีความพึงพอใจต่อโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยรวมทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อและเทคนิคของการฝึกอบรม ด้านวิทยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการฝึกอบรม สอดคล้องกับไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจการพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน สอดคล้องกับพระปลัด นนทณัฏฐ์ ศฤงคาร (2564) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา ที่พบว่า พระสอนศีลธรรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม ๓ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับพระสอนศีลธรรม มีข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม มีกระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ จึงควรให้ความสำคัญและมีความรับผิดชอบในการเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมการพัฒนา

1.2 โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม สามารถส่งเสริมให้พระสอนศีลธรรม มีความรู้ ความเข้าใจและมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น จึงควรนำโปรแกรمدังกล่าวไปพัฒนาพระสอนศีลธรรม ให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

1.3 โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม มีการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม โดยอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย จึงควรใช้ผลการประเมินสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ในระหว่างเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการวัดและประเมินผลการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเพิ่มเติมในการนำโปรแกรมไปใช้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม สำหรับโรงเรียน เครือข่ายโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อศึกษาและพัฒนาพระสอนศีลธรรมได้อย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทะโยธา (2560). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จารึก ทองฤกษ์. (2552). การศึกษาพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไฉไลศรี เพชรใต้. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด, (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปนิดา บุราณมัย. (2563). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2560). วิจัยการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2565). สมรรถนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาคนนี้. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- พระปลัดนนทนธัญญ์ ศฤงคาร. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สำหรับพระสอนศีลธรรม ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาจิรวัฒน์ กนตวณโณ (2562). เอกสารประกอบการสอน: พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระมหาสารวุธ สราวุธ (แสงสี) (2562). การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทัศน์. 12(5), 262-276.
- พระสมุห์อมร ปากาโรและคณะ. (2561). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระอธิการสัมผัส สนตจิตโต, พระมหาอุดร อุตโตโร (มากดี), และ ปฎิธรรม สำเนียง. (2564). การศึกษาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมตามหลักกัลยาณมิตรตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์. 8 (2), 121-142.
- พระอุดมเกรียงติ วิสุทธาจาโร. (2555). ความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. 8(2), 41-50.
- พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ และคณะ (2551). สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2555). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.

- สมาน รังสียกฤษฎ์ (2551). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กพ..
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2559). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (1992). *Understanding Teacher Development*. New York NY: Teachers College Press.
- Nadler, L., & Wiggs, G.D. (1989). *Managing Human Resource Development: A Practical Guide*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Padagas, R. C. (2019). Pre- Service Teachers' Competencies in a Work- Based Learning Environment. *African Educational Research Journal*, 7(3), 130-142.
- Spark. D. (1999). Five models of staff development for teachers. *Journal of Staff Development*, 10(4), 40–57.